

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten en omgeving

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

21 november 2022 / projectnummer: 3344

35 JAAR

onafhankelijk en deskundig advies

1 Advies over het MER in het kort

De provincie Gelderland wil, samen met de gemeente Neder-Betuwe, Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat, het gebied rondom de (oude) Veerhaven bij Ochten opnieuw inrichten. Het gebied ligt ten zuidwesten van Ochten en langs de Waal. Het doel is om de ruimtelijke kwaliteit, natuur, waterkwaliteit, landschap en mogelijkheden voor recreatie te verbeteren. Voordat de provincie besluit over het inpassingsplan en de vergunningen, zijn de milieugevolgen onderzocht in een milieueffectrapport (MER). De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (de Commissie) gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat blijkt uit het MER?

De uiterwaard is nu grotendeels in gebruik als agrarisch grasland. Verder is er recreatie in de vorm van pootjebaden, sporten, vissen en uitkijken over de Waal. Het MER beschrijft verschillende inrichtingsmogelijkheden, en de milieueffecten daarvan:

- Een natuurlijke plas of een geul, die aan twee kanten aansluit op de Waal. Een doorlopende geul trekt meer en andere vissoorten aan dan een plas. Een plas scoort juist weer beter op ruimtelijke kwaliteit, landschap en archeologie.
- Een waterbelevingscentrum met horeca op een nieuw hoogwatervrij terrein (een 'podium' met uitzicht op de rivier en de uiterwaarden). Er zijn twee opties: aanleg direct naast de bestaande terp of er iets verder vanaf. Tussen de twee locaties zijn geen verschillen in milieueffecten. Wel stelt het MER dat de aanleg van het waterbelevingscentrum negatieve effecten op het landschap heeft.
- Een vaste kade of de aanleg van een drijvende steiger voor rondvaartboten. Een kade is ongunstiger voor de dwarsstroming in de Waal en de aanleg leidt tot meer stikstofuitstoot (met negatieve gevolgen voor natuurgebieden) en geluidhinder.
- Een parkeerterrein onder aan de dijk of naast de haven. Een parkeerterrein bij de haven biedt volgens het MER geen aantrekkelijk uitzicht en opgaande begroeiing is hier niet mogelijk vanwege rivierkundige effecten. Bij de dijk is dit beter mogelijk.

In de voorkeursvariant (zie figuur 1) is voor de eerste fase gekozen om een geul en een hoogwatervrij terrein op korte afstand van de bestaande terp aan te leggen. Deze fase wordt door de publieke partijen uitgevoerd. In de tweede fase bouwt een private partij het waterbelevingscentrum met horeca, een steiger en een parkeerterrein (onder aan de dijk).

Het MER concludeert dat het effect van deze voorkeursvariant op het Natuurnetwerk Nederland positief is. Volgens het MER wordt het foerageergebied voor ganzen kleiner, maar is er nog voldoende voedselaanbod op andere plekken in de Rijntakken. De ruimtelijke kwaliteit, landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden volgens het MER versterkt door het herstellen van de (oude) Veerhaven en de natuurlijke inrichting van de uiterwaard.

Wat is het advies van de Commissie?

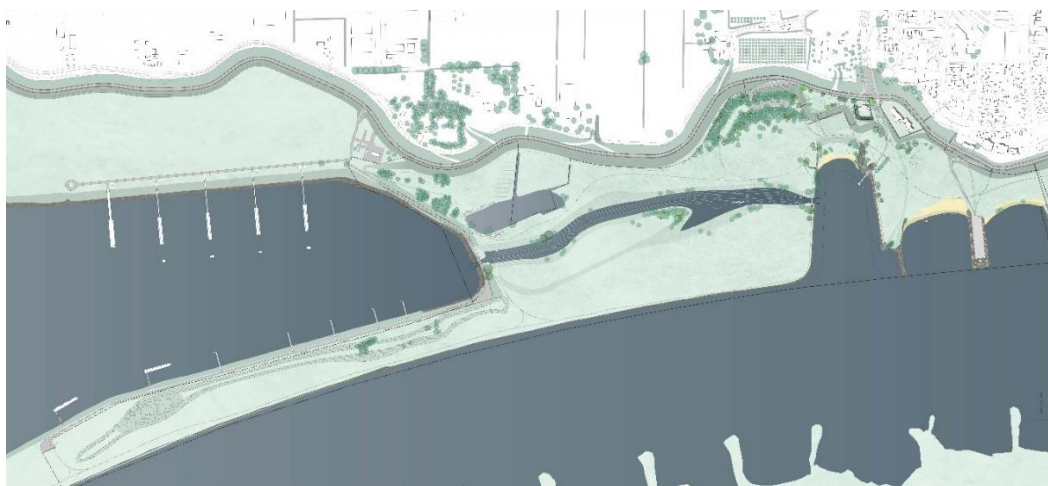
Het MER is logisch opgebouwd en goed leesbaar. Het is duidelijk dat het MER een ondersteunende rol heeft gespeeld in de keuze voor de voorkeursvariant. Deze keuze is duidelijk beargumenteerd. Het rapport biedt goed inzicht in de verschillende maatregelen, de milieugevolgen en het doelbereik daarvan. De effecten op rivierkunde en waterkeringen (waterstand, dwarsstroming en aanzanding), archeologie, bodem, grondwater, verkeer, geluid en luchtkwaliteit zijn goed in beeld gebracht.

De Commissie signaleert desondanks bij de toetsing van het MER dat belangrijke informatie ontbreekt. Het aanvullen van die informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over de gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten. Het gaat om de volgende punten:

- **Landschappelijke gevolgen van het hoogwatervrij terrein, gebouw en terras.** Op het hoogwatervrije terrein mag een gebouw van maximaal 700 m² komen en een terras van dezelfde maximale omvang. De effecten van terrein, gebouw en terras op landschap en cultuurhistorie (waaronder de herkenbaarheid van de historie van het gebied) zijn niet volledig beschreven. Bovendien kunnen de effecten per variant verschillen. Zowel de effecten zelf als de verschillen zijn belangrijk voor de besluitvorming.
- **Verstoring ganzen.** De provincie heeft het gebied aangewezen als rustplaats voor ganzen. Het gebied is ook onderdeel van de Rijntakken, een beschermd natuurgebied. In de huidige situatie zoeken ganzen er naar voedsel. Het MER geeft geen compleet beeld van de effecten op de vogels door recreatie, zoals wandelaars en evenementen. Bovendien beoordeelt het MER het effect als 'neutraal', waar een negatieve beoordeling van de ingrepen logischer is. De plannen zullen de ganzen waarschijnlijk verstoren, terwijl een van de doelen van de plannen nu net de versterking van de natuur is.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het inpassingsplan en de vergunningen.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject. De Commissie geeft in overweging het hoogwatervrije terrein pas in fase 2 aan te leggen, in plaats van in fase 1. Dit zorgt ervoor dat met de werkzaamheden in de waardevolle en kwetsbare uiterwaard gestart wordt als zeker is dat er een ontwikkelende partij is. De negatieve effecten zullen zo alleen optreden als er daadwerkelijk wordt gebouwd. Verder geeft de Commissie in overweging om het zuidelijk deel van het plangebied jaarrond af te sluiten voor bezoekers. Dit om geschikt leefgebied voor kwartelkoning en porseleinhoen te creëren, een (neven)doel van de gebiedsontwikkeling.

Figuur 1: Inrichtingsplan Veerhaven Ochten (bron: MER, bijlage A7)

Aanleiding MER

Voor de gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten zijn een nieuw provinciaal inpassingsplan en enkele vergunningen nodig. Een MER is vereist vanwege de aanleg of wijziging van een haven voor kleine recreatievaartuigen en georganiseerde vaart en de aanleg of wijziging van recreatiemogelijkheden. Deze activiteiten zijn respectievelijk als categorieën D4 en D10 opgenomen in de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage. Het inpassingsplan bevat eindbestemmingen voor deze activiteiten, waardoor een project-

m.e.r.-beoordeling vereist is. De provincie Gelderland heeft niet eerst beoordeeld of een project-MER nodig is, maar ervoor gekozen om direct een project-MER op te stellen. Het betreft tegelijkertijd een plan-MER, omdat significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden op voorhand niet waren uit te sluiten, en er dus een Passende beoordeling gemaakt is.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van de provincie Gelderland – besluit over het inpassingsplan.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 334 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

De Commissie adviseerde eerder over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau die voorafging aan het opstellen van het MER.¹

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door Provinciale Staten.

In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Landschap en cultuurhistorie

2.1.1 Gevolgen hoogwatervrij terrein, gebouw en terras onvoldoende in beeld

Het MER en het provinciaal inpassingsplan gaan uit van een ontwikkeling in twee fasen. In fase 1 is de overheid initiatiefnemer, in fase 2 een nog te selecteren private partij. De ontwikkelingen in fase 2 kunnen via een wijzigingsbevoegdheid in het inpassingsplan planologisch worden toegestaan.² Het MER stelt – terecht – dat de milieueffecten van beide fasen bepaald moeten worden, zowel voor de aanleg- als voor de gebruiksfase.

Voor de effectbepaling in fase 2 hanteert het MER enkele uitgangspunten.³ Zo is voor de effecten op verkeer, luchtkwaliteit, stikstof, natuur en geluid gerekend met een maximaal bezoekersaantal van 55.000.⁴ De Commissie constateert dat voor de meeste aspecten met het hanteren van dit maximale bezoekersaantal ook de maximale milieueffecten in beeld komen.

¹ Zie het advies (september 2019) op de [website](#) van de Commissie.

² Zie artikel 15 van het ontwerp-inpassingsplan.

³ Zie tabel 5-2 op pagina 64 van het MER.

⁴ Ook dit is gebaseerd op het rapport Grontmij & Sweco, 23 september 2015, *Veerstoep Ochten*.

Op de volgende punten constateert de Commissie echter dat de maximale milieueffecten nog niet in beeld zijn:

- **Herkenbaarheid historie gebied.** Het hoogwatervrije terrein is gepland op het ooit buitengedijkte ('oudhoevig') land, tegen de Waaldijk aan.⁵ Door ophoging van het terrein zal dit buitengedijkte land minder herkenbaar worden. Dit landschappelijke en cultuurhistorische effect is in het MER niet beschreven en kan voor het hoogwatervrije terrein per variant verschillen. In de ene variant ligt het hoogwatervrije terrein immers verder van de bestaande bebouwing af dan in de andere variant.
- **Gevolgen waterbelevingscentrum en recreatieve verblijven.** Op het hoogwatervrije terrein mag in fase 2 een 'waterbelevingscentrum' gerealiseerd worden met een oppervlakte van maximaal 700 m².⁶ De effecten van de aanlegfase zijn beschreven in het MER.⁷ In de gebruiksfase zal een dergelijk gebouw, inclusief een terras van maximaal 700 m², effecten hebben op cultuurhistorie en landschap (waaronder de herkenbaarheid van het buitengedijkte land en zicht vanaf de dijk). Deze effecten zijn niet in beeld gebracht. Ook de landschappelijke effecten van de maximaal 50 recreatieve verblijfsaccommodaties die het inpassingsplan toestaat, zijn niet meegenomen in het MER.

De voorgaande punten kunnen tot aanzienlijke milieueffecten leiden die niet in het MER beschreven zijn. Daardoor kunnen deze niet meewegen bij de keuze tussen alternatieven en de besluitvorming.⁸

Een potentieel risico voor het landschap is de wijzigingsbevoegdheid voor fase 2. Die kan worden ingezet voor het toestaan van 'dagrecreatie, verblijfsrecreatie, maximaal 1 horecavestiging, informatievoorziening en recreatief verkeer te water'.⁹ Er geldt een aantal voorwaarden, zoals 'het open karakter van de uiterwaarden en de zichtlijnen vanaf de dijk over de Waal blijven behouden en worden versterkt' en 'verblijfsrecreatie dient passend te zijn bij de aard en schaal van het gebied'. Deze open normen volgen uit het 'Ontwikkelkader Veerhaven Ochten'¹⁰ en zijn in het MER als uitgangspunten voor de effectbeoordeling gehanteerd. De maximale milieueffecten binnen deze open normen zijn echter niet volledig beschreven. Zo is niet duidelijk hoe 'streng' het criterium wordt toegepast dat het open karakter en de zichtlijnen behouden blijven. Ook is niet beschreven welke aard en omvang van de verblijfsrecreatie nog past bij de aard en schaal van het gebied, en in welke gevallen niet. Dit moet feitelijk worden meegenomen in de effectbeoordeling.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de effectbeoordeling uit te breiden met de herkenbaarheid van het buitengedijkte land en de gevolgen voor landschap en cultuurhistorie van het waterbelevingscentrum en de recreatieve verblijven. Geef in de effectbeoordeling aan in hoeverre de open normen in het inpassingsplan risico's opleveren voor landschap en cultuurhistorie. Vul vervolgens de alternatievenvergelijking aan.

⁵ Het MER beschrijft (pagina 22): 'Het plangebied ligt in de uiterwaarden op een dynamische plek aan de Waal. In de 16de eeuw lag het gebied nog binnendijks, maar de toenmalige dijk kon het water van de Waalmeander niet keren en is bezwiken. De dijk werd toen terugggelegd. Oud boerenland, dat binnendijks lag werd nu buitengedijkt (zogenaamd *oudhoevig land*).'

⁶ Zie artikel 15.2, onder m, van het ontwerp-inpassingsplan.

⁷ Zie tabel 5-2 op pagina 64 van het MER.

⁸ De Commissie merkt op dat het inpassingsplan molens toestaat van maximaal zes meter hoog op gronden met de bestemming 'natuur' (artikel 4.2 van het plan). Schriftelijk is toegelicht dat dit artikel uit het plan zal worden verwijderd.

⁹ Zie artikel 15.2 van het ontwerp-inpassingsplan.

¹⁰ Gemeente Neder-Betuwe, waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat en provincie Gelderland, 15 mei 2019, *Ontwikkelkader Veerhaven Ochten*.

2.1.2 Overweeg om het hoogwatervrij terrein in fase 2 aan te leggen

De Commissie constateert dat het hoogwatervrije terrein aanzienlijke gevolgen voor landschap en cultuurhistorie kan hebben.¹¹ Ze constateert dat op dit moment nog geen private, ontwikkelende partij is gevonden die de voorzieningen op het terrein gaat realiseren. De invulling en uitvoering van fase 2 zijn daarmee onzeker. Toch is het plan om al in de eerste fase, van de publieke opgave, het hoogwatervrije terrein te ontwikkelen. Dit wordt niet in het MER gemotiveerd.

De Commissie beveelt daarom aan om het hoogwatervrij terrein pas aan te leggen zodra een ontwikkelende partij is geselecteerd. Zo wordt voorkomen dat de waardevolle en kwetsbare uiterwaard in fase 1 wordt aangetast, terwijl de invulling en uitvoering van fase 2 nog onzeker zijn.

2.1.3 Bredere cultuurhistorische inventarisatie

In de vorige fase (Notitie Reikwijdte en Detailniveau) adviseerde de Commissie om de cultuurhistorische elementen in het plangebied te beschrijven en te waarderen.¹² Dit is beperkt gebeurd.¹³ Het MER beschrijft in paragraaf 3.2 een visie op de kwaliteiten van het gebied. Deze visie is bedoeld als input voor het ontwerp. Een van de onderdelen ervan is het Ochtens Waal-DNA: de structuren en elementen vertellen het verhaal van het diverse gebruik van de rivier. Het gaat volgens het MER dan om 'de veerhaven, de loswal, de kerkkrib, het oudhoevige land, de plas als overblijfsel van een geul en de aan de bodem herkenbare rabatstructuren'.¹⁴

Door geen specifieke inventarisatie en waardering uit te voeren van deze elementen, worden er wellicht kansen gemist om elementen in lijn met de visie in het plan te verwerken. Zo zijn de twee kribben ten westen van de kerkkrib weliswaar grotendeels verdwenen, maar nog wel zichtbaar op het 'Actueel Hoogtebestand Nederland': ze zijn nog als micro-reliëf in het landschap aanwezig. Deze kribben zouden mogelijk in een nieuwe inrichting, als herinnering aan het waterstaatsverleden, een rol kunnen spelen. Ze zijn echter niet als historisch-geografische elementen geanalyseerd en afgewogen.

De Commissie beveelt aan alsnog een volledige inventarisatie uit te voeren en te bezien of er buiten de nu geselecteerde elementen nog andere zijn die op basis van de visie zijn te gebruiken. Aan de hand hiervan kan het ontwerp na besluitvorming worden geoptimaliseerd.

2.2 Natuur

2.2.1 Onderschatting verstoring ganzen vanwege recreatie

Het plangebied is onderdeel van het Natura 2000-gebied Rijntakken, waar in de winter ganzen foerageren. In het MER is nagegaan of de aanleg- en gebruiksfase leiden tot verstoring

---

¹¹ Zie de effectbeoordeling in paragraaf 6.5 van het MER.

¹² Zie het advies (september 2019) op de [website](#) van de Commissie.

¹³ Er is gebruikgemaakt van het rapport *Kader Ruimtelijke Kwaliteit en Conditionerende onderzoeken (RKC) Dijkverbetering Neder-Betuwe (NeBe): onderdeel aardkunde, archeologie en cultuurhistorie* en een rapport van F. van Hemmen, 2015, *Blaarderend door de tijd. Een kroniek in kaartbeelden van gebied De Ossenkop in Ochten als bron van inspiratie voor de ontwikkeling van een recreatief transferium*, dat wel over het plangebied gaat, maar geen overzicht van elementen geeft.

¹⁴ Zie pagina 98 van het MER.

van de Brandgans, Grauwe gans en Kolgans. De kwaliteit van het leefgebied verslechtert door het verlies van oppervlakte, verstoring door geluid en optische verstoring. Een deel van de ganzen zal door de uitvoering van de plannen het gebied mijden en er niet meer foerageren. Het MER stelt echter dat er in het gebied Rijntakken voor deze soorten nog voldoende ruimte is om te foerageren. Er is daarom 'geen meetbaar effect op geldende instandhoudingsdoelstellingen'. De effectbeoordeling is neutraal (0).

Het MER stelt dat de draagkracht in de Rijntakken ook na realisatie nog voldoende is voor de ganzensoorten. De Commissie constateert tegelijkertijd dat er aantasting van leefgebied plaatsvindt van een soort waarvoor een deel van het plangebied is begrensd als kerngebied. Door het effect als neutraal (0) te beoordelen, ontstaat voor besluitvormers en insprekers een te positief beeld. Dit wringt temeer omdat een van de hoofdoelen van de gebiedsontwikkeling net het versterken van de natuur is.

Bovendien zijn de versturende effecten waarschijnlijk onderschat. De recreatie in zone 2 van het plangebied (zie figuur 2) is niet beschreven. Zo zullen, uitgaande van de verstoringafstand van 200 meter voor ganzen¹⁵, wandelaars aan de noordkant van de geul (eventueel met huisdieren) de ganzen verstoren. Hetzelfde geldt voor evenementen en verblijfsrecreatie in het plangebied. Als jaarlijks maximaal 55.000 bezoekers naar het gebied komen (een uitgangspunt van het MER), dan is de verstoring waarschijnlijk ernstiger dan nu ingeschat. Daarnaast kan er extra verstoring plaatsvinden vanwege rondvaartboten en watertaxi's, die volgens het MER gemiddeld vier keer per week zullen aanleggen bij de steiger.¹⁶

Figuur 2: Zonering in recreatiedruk (bron: MER, p. 12)

Het gebied is in de Gelderlandse omgevingsverordening aangewezen als ganzenrustgebied. De Commissie sluit dan ook niet uit dat ook de effectbeoordeling op het thema Natuurnetwerk Nederland (NNN) aangepast moet worden, op basis van voorgaande redeneringen.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, de effecten van verstoring door recreatie te beschrijven. Voeg dit toe aan de effectbeoordeling op Natura 2000-gebieden en van het Natuurnetwerk Nederland. De scores moeten recht doen aan de verstoring die daadwerkelijk plaats kan vinden. Beschouw of de effecten passen binnen het doel van de gebiedsontwikkeling om de natuur te versterken.

¹⁵ Zie pagina 41 van het achtergrondrapport 'Natuureffecten Gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten – aanvulling', bijlage A2 van het MER.

¹⁶ Zie pagina 64 van het MER.

2.2.2 Realisering leefgebied kwartelkoning en porseleinhoen

In het MER, het achtergrondrapport over natuureffecten en het ontwerp–inpassingsplan wordt beschreven dat de graslanden rond de geul ingericht worden voor onder meer de kwartelkoning en dat deze mogelijk ook geschikt moeten worden voor porseleinhoen. De Commissie constateert dat voor deze soorten in zone 3 in potentie een geschikt leefgebied ontstaat.

Tegelijkertijd constateert de Commissie dat in het zuidelijke deel van het plangebied (zone 3) gedurende het zomerhalfjaar (april–september) betreding en recreatie worden toegestaan. Dit overlapt met het broedseizoen van kwartelkoning en porseleinhoen. Het plangebied betreft bovendien een klein oppervlak, waardoor de beschikbare ruimte voor deze vogels al beperkt is. Het risico is daardoor reëel dat het leefgebied in zone 3 niet voldoende geschikt wordt.¹⁷ ¹⁸ Uit de stukken blijkt niet of het inrichten als geschikt leefgebied een hoofddoel of neven–doel is of dat dit alleen is verkend als een potentiële meekoppelkans. Om het doel wel te halen zou het niet toegankelijk maken van zone 3 waarschijnlijk noodzakelijk zijn. De Commissie geeft in overweging om deze maatregel in de besluitvorming te betrekken.¹⁹

2.2.3 Stikstofeffecten in de aanlegfase

Het Natura 2000–gebied Rijntakken is overbelast door een teveel aan stikstofdepositie. In die situatie is iedere toename – hoe gering ook – een aanzienlijk milieueffect. In de aanlegfase wordt gebruik gemaakt van materieel dat stikstof uitstoot. Hierdoor kan een tijdelijke depositietoename van 0,15 mol/ha/jaar plaatsvinden op bijna of al overbelaste habitattypen, en derhalve een aanzienlijk milieueffect.

Het MER gaat uit van de stikstofvrijstelling voor de bouwfase op grond van de Wet natuurbescherming.²⁰ Deze wetwijziging heeft echter geen betrekking op de inhoud van een MER. In het MER moeten daarom maatregelen in beeld worden gebracht om de effecten vanwege extra stikstofdepositie in de bouwfase te beperken.

Het MER zelf brengt deze maatregelen niet in beeld. Mondeling en schriftelijk is echter meer inzage gegeven in de stikstofeffecten van de bouwfase.²¹ De provincie heeft toegelicht dat met de uitfasering van het huidige agrarische gebruik van het plangebied nog een zeer beperkte stikstofdepositie vanwege de bouwfase resteert (maximaal 0,05 mol/ha/jaar). Verder geldt dat de uitvoering van de gebiedsontwikkeling samenloopt met de dijkversterking Neder–Betuwe. Waterschap Rivierenland heeft voor die dijkversterking inzet van stage V–

---

¹⁷ Zie onder andere K. L. Krijgsveld, B. Klaassen & J. van der Winden, 2022, *Verstoring van vogels door recreatie. Literatuur–studie van verstoringgevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen*, Vogel–bescherming Nederland, Zeist.

¹⁸ Dit sluit aan bij de zienswijze van de Wetlandwacht van Vogelbescherming Nederland.

¹⁹ In de ontwerpvergunning wordt door de provincie genoemd dat de rust in zone 3 in het winterhalfjaar ten behoeve van kwartelkoning en porseleinhoen is. Vogelbescherming Nederland merkt terecht op dat deze soorten dan niet in Nederland zijn en dat voor deze soorten juist afsluiting in het zomerhalfjaar nodig is (zie ook de eerder beschreven overweging). Waarschijnlijk gaat het hier echter om een verschrijving en bedoelt de provincie in deze alinea de ganzen en niet de eerder genoemde soorten. De constatering van de Commissie over het mogelijk niet halen van de gestelde natuurdoelen ten aanzien van kwartelkoning (en porseleinhoen) blijft echter relevant.

²⁰ Vanwege deze vrijstelling hoefden – tot 2 november 2022 – de stikstofeffecten tijdens de bouwfase niet betrokken te worden bij een besluit over een natuurvergunning.

²¹ Zie het memo 'Beantwoording aanvullende vragen Commissie voor de m.e.r. ter verduidelijking stikstofdepositie' van de provincie Gelderland van 11 oktober 2022.

materieel als minimumeis gesteld voor de aannemer. Ook heeft het waterschap budget gereserveerd voor elektrisch materieel tijdens de uitvoering, dat geen stikstofemissie veroorzaakt.

De Commissie kan deze onderbouwing volgen. De stikstofeffecten van de bouwfase, en mogelijkheden om die effecten te beperken, zijn hiermee voldoende in beeld. Sinds 2 november 2022 mag de vrijstelling in de bouwfase echter niet meer toegepast worden.²² Dat betekent dat de redenering en onderbouwing dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden uit te sluiten is, opgenomen moet worden in (een aanvulling op) de Passende beoordeling.

2.3 Ecologische waterkwaliteit

Om invulling te geven aan de doelstellingen vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) vergelijkt het MER de milieueffecten van twee maatregelen: een geul die aan beide zijden is verbonden met de Waal ('tweezijdig aangetakt') en een natuurlijke plas, die niet verbonden is met de Waal. Het MER stelt dat de tweezijdig aangetakte geul in ecologische zin kwalitatief een aanzienlijk betere bijdrage aan de KRW-doelstelling geeft dan een geïsoleerde plas. Deze stelling is niet nader onderbouwd, en er is geen vergelijkende beoordeling gemaakt van beide maatregelen.

De Commissie vindt de stelling aannemelijk, maar beveelt aan om deze bij de besluitvorming nader te onderbouwen. Neem bij de verdere optimalisatie van het ontwerp van de geul ook mee of het in verband met scheepvaarteffecten nodig is om de in- en uitstroom te reguleren met behulp van een duiker²³, of dat een meer natuurlijke vormgeving van de inlaat²⁴ wordt gekozen.

2.4 Maatregelen om effecten op grondwaterstand te beperken

De effecten op het grondwater zijn in beeld gebracht met behulp van een grondwatermodel. De focus lag op het waterbezwaar²⁵ binnendijks, drooglegging bij woningen en verdroging en vernatting van binnendijkse landbouw. Hierbij is gebruikt gemaakt van het grondwatermodel MORIA voor de dijkversterking Neder-Betuwe. Het model is aangepast om de effecten van de varianten (geul en natuurlijke plas) te kunnen berekenen.

De geohydrologische effecten zijn getoetst volgens de 'richtlijn toetsing kwel en wegzijging' van Waterschap Rivierenland. Het model laat zien dat de doorsnijding van de deklaag in de uiterwaard zorgt voor een lichte toename van het binnendijkse waterbezwaar. Dit effect wordt als licht negatief beoordeeld. Een toename van de drooglegging bij woningen en de daling van de grondwaterstand onder landbouwpercelen worden als zeer gering effect ingeschat. Ze krijgen daarom beide een neutrale effectbeoordeling. Er is geen verschil in effectbeoordeling tussen de twee varianten.

---

²² Op 2 november 2022 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een uitspraak gedaan waarmee artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming (Wnb) en artikel 2.5 Besluit natuurbescherming onverbindend zijn verklaard. Dat betekent dat de bouwvrijstelling niet meer kan worden toegepast en de stikstofeffecten van de bouwfase wel betrokken moeten worden bij het besluit over een natuurvergunning en de daaraan voorafgaande voortoets.

²³ Dit lijkt het uitgangspunt te zijn op pagina 65 van het MER.

²⁴ Dit lijkt het uitgangspunt te zijn op pagina 13 van het rapport 'Natuureffecten Gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten', bijlage A2 van het MER.

²⁵ Water dat onder de dijk door het binnendijkse gebied instroomt, en door bemaling verwijderd moet worden.

In een schriftelijke reactie op vragen van de Commissie over het grondwatermodel is aangegeven dat een verlaging van de weerstand van de geul in het model leidt tot grotere effecten. De Commissie beveelt aan om de uitgevoerde gevoeligheidsanalyse van de geulweerstand te gebruiken om de modelonzekerheid in beeld te brengen.²⁶ Geef bij de besluitvorming aan of dit nog tot onzekerheden in de effectbeoordeling leidt.

Het MER stelt voor om de grondwaterstanden op een aantal plaatsen te gaan monitoren, vanwege de inherente onzekerheden van het grondwatermodel. De Commissie onderschrijft het nut van het monitoren van de grondwaterstanden. Ze beveelt aan om in beeld te brengen welke maatregelen achter de hand worden gehouden om eventuele negatieve effecten te beperken.

2.5 Optimalisatie ontwerp vanwege knelpunten verkeersveiligheid

Het MER neemt aan dat op een 'mooie weekenddag' maximaal 400 autobewegingen zullen plaatsvinden. Niet precies duidelijk is waarop dit aantal gebaseerd is. De Commissie sluit niet uit dat op deze weekenddagen de werkelijke aantallen 1,5 tot 2 keer zo hoog zullen liggen. Bovendien zal naar de verwachting van de Commissie dan ook nog een dubbel aantal fietsers en voetgangers het gebied bezoeken.

Het MER geeft geen inzicht in hoeverre het bestaande wegennet deze toename van het aantal autobewegingen kan faciliteren. De Commissie vindt dat wel aannemelijk, gelet op de huidige aantallen autobewegingen in de regio, ook als de aantallen in werkelijkheid hoger zullen liggen.

De Commissie mist echter aandacht voor de fiets en voetganger in het MER. Niet uit te sluiten is dat er knelpunten zullen ontstaan op het gebied van verkeersveiligheid. Hier is niet expliciet op getoetst. Het inrichtingsplan geeft nog voldoende ruimte om deze knelpunten weg te nemen. De Commissie beveelt aan om de knelpunten eerst in beeld te brengen en om deze vervolgens in het ontwerp uit te werken. Neem daarin ook mee dat bezoekers ook de mogelijkheid moeten hebben om hun fiets te stallen in of rond het plangebied.

2.6 Aanwezigheid koperslakblokken

De Commissie constateerde tijdens het locatiebezoek dat in het plangebied koperslakblokken aanwezig zijn, wat in het MER niet is aangegeven. Verwerking van deze blokken kan mogelijk uitloging van zware metalen tot gevolg hebben. In een schriftelijke reactie op vragen van de Commissie vermeldt de provincie dat deze koperslakblokken volgens wet- en regelgeving worden verwerkt, als het gebied ter plaatse van die blokken wordt heringericht. Voor de besluitvorming is dit voldoende informatie.

---

²⁶ Zie ook paragraaf 4.3 van het eerdere advies (september 2019) van de Commissie op de [website](#).

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Casper van der Giessen
ir. Arjen Goutbeek
drs. Marinus Kooiman
dr. Vincent Post
drs. ing. Tjitte Prins
mr. Roel Sillevius Smitt (secretaris)
ir. Harry Webers (voorzitter)

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Provinciaal inpassingsplan, natuurvergunning, omgevingsvergunning en watervergunning.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteiten “de aanleg, wijziging of uitbreiding van een haven” (categorie D 4) en “de aanleg, wijziging of uitbreiding van permanente kampeer- en caravanterreinen” (categorie D 10). Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom is een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluiten

Provinciale Staten van Gelderland voor het inpassingsplan.

Gedeputeerde Staten van Gelderland voor de natuurvergunning.

Het college van burgemeester en wethouders van Neder-Betuwe voor de omgevingsvergunning.

De minister van Infrastructuur en Waterstaat (mede namens het dagelijks bestuur van het waterschap Rivierenland) voor de watervergunning.

Initiatiefnemers besluiten

Provincie Gelderland, gemeente Neder-Betuwe, Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Gedeputeerde Staten van Gelderland treden op als coördinerend bestuursorgaan.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 17 oktober 2022 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3344](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

